

Suomalaisnuorten ajatuksia Huolt- sikka Oy:n lastensuojelulain mukai- sesta jälkihuollosta

Henriikka Kilponen

Opinnäytetyö

Huhtikuu 2019

Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala

Kuntoutuksen ohjaajan (AMK) tutkinto-ohjelma

Tekijä Kilponen, Henriikka	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Huhtikuu 2019
	Sivumäärä 42	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty:
Työn nimi Suomalaisnuorten ajatuksia Huoltsikka Oy:n lastensuojelulain mukaisesta jälkihuollosta		
Tutkinto-ohjelma Kuntoutuksen ohjaajan tutkinto-ohjelma (AMK)		
Työn ohjaajat Karapalo, Teppo; Kuukkanen, Tiina		
Toimeksiantaja Lamminaho Kirsi, Huoltsikka Oy		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tutkimuksen tarkoituksena oli tuottaa Huoltsikka Oy:lle ja heidän palvelunostajille kuntien sosiaalityölle näyttöä lastensuojelulain mukaisen jälkihuollon palveluista ja ohjauksesta kantasuomalaisille nuorille. Lastensuojelulain mukainen jälkihuolto on palvelua lastensuojelun piirissä olleille nuorille 21-vuotiaaksi saakka. Jälkihuoltoa ja sen ohjausta tarjotaan nuorille lastensuojelun tukitoimen päätyttyä ja nuori voi itse valita, haluaako jälkihuollon ohjausta. Lastensuojelulain mukaisen jälkihuollon palvelut ostaa kunnan sosiaalitoimi.</p> <p>Tavoitteena oli kerätä palautetta ja ajatuksia nuorilta Huoltsikan ohjauksesta ja vertailla tuloksia samalla menetelmällä kerättyihin maahanmuuttajanuorten ajatuksiin. Tutkimuksen ja vertailun tulokset ovat esitettynä niin, että Huoltsikka voi esittää ne edelleen jälkihuollon palveluita ostaville sosiaalitoimille.</p> <p>Tutkimukseen osallistui 4 jälkihuoltonuorta, joilla lastensuojelulain mukaisen jälkihuollon tukimuotona on tuettu asuminen Huoltsikalla. Tutkimusaineisto ja palaute nuorilta kerättiin osallistavaan valokuvaukseen perustuvalla Photovoice-menetelmällä. Aineisto koostui valokuvista ja keskusteluista. Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena. Aineisto analysoitiin teemoitellen. Tutkimuksen tuloksissa ilmeni suomalaisnuorten pitävän merkittävänä yhteisiä tekemisiä ryhmässä, omaohjaajan kanssa käytyjä keskusteluita, kyydityksiä ja rahankäytön opettelu ohjausta.</p> <p>Tutkimuksesta kävi ilmi, ettei Photovoice-menetelmä ollut toimiva suomalaisnuorilla. Tutkimukseen osallistuvista nuorista jokainen kommentoi menetelmän valokuvausosuuden tuntuneen vaikealle. Vaikeana siinä koettiin keksiä tarpeeksi kuvaava kuva mietityille ajatuksille. Photovoice-menetelmä voisi kuitenkin toimia suomalaisnuorille erilaisessa toimintaympäristössä, esimerkiksi ohjaustilanteessa ja kun valokuvauksen osuutta korostettaisiin. Mahdollisesti myös tarkemmat ohjeet valokuvaamiselle voisi auttaa.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Photovoice-menetelmä, lastensuojelu, jälkihuolto, Huoltsikka Oy		

Author Kilponen, Henriikka	Type of publication Bachelor's thesis	Date April 2019 Language of publication: Finnish
	Number of pages 42	Permission for web publication: x
Title of publication Finnish adolescents' thoughts on the Child Welfare Act after-care provided by Huoltsikka Oy		
Degree programme Degree Programme in Rehabilitation Counselling		
Supervisors Karapalo, Teppo; Kuukkanen, Tiina		
Assigned by Kirsi Lamminaho, Huoltsikka Oy		
Abstract <p>The purpose of the study was to collect Finnish adolescents' feedback and thoughts about the after-care services of Huoltsikka Oy as evidence for the municipal social welfare providers that purchase Huoltsikka's services. According to The Child Welfare Act, after-care services are provided to adolescents until the age of 21. After-care and the related counselling are offered after the actual child welfare services have finished. Adolescents may decide whether they want after-care or not. Municipal social work providers purchase the after-care services required by the Child Welfare Act.</p> <p>The aim was to collect adolescents' feedback and thoughts about counselling in Huoltsikka and to compare the results with those of another study on young immigrants conducted with the same method. The results of the study and the comparison are shown so that Huoltsikka can present them to the service purchasers.</p> <p>Four after-care adolescents participated in the study. The after-care form for them was supported housing in Huoltsikka. Their feedback and thoughts were collected by using the Photovoice method. The method is based on inclusive photography. The research material consisted of photographs and conversations about the photographs. The study was conducted with a qualitative approach. Thematising was used to analyse the data. The results of the study highlighted the importance of group activities, conversations with personal counsellors, car rides and counselling of money use.</p> <p>The study showed that the Photovoice method was an inefficient method with the Finnish adolescents. All of the participants told it was hard to capture the exact idea that they had in mind for the conversation afterwards. Nevertheless, the Photovoice method could work with Finnish adolescents in a different operational environment with stricter instructions for the photography part.</p>		
Keywords/tags (subjects) Photovoice, child welfare, after-care, Huoltsikka Oy		

Sisältö

1	Johdanto	3
2	Huoltsikka Oy	4
3	Lastensuojelu	5
	3.1 Lastensuojelulaki	6
	3.2 Lastensuojeluilmoitus ja palvelutarpeen arviointi	7
	3.3 Lastensuojelun asiakassuunnitelma	8
	3.4 Lastensuojelun tukitoimet.....	9
	3.5 Jälkihuolto Huoltsikalla	12
	3.6 Nuorten kokemuksia jälkihuollosta	14
4	Tarkoitus ja tavoitteet	15
5	Opinnäytetyön toteutus	16
	5.1 Tutkimuksen kohderyhmä.....	16
	5.2 Tiedonkeruu.....	17
	5.3 Photovoice-menetelmä.....	18
	5.4 Aineiston analyysi	20
	5.5 Eettisyys ja luotettavuus	22
6	Opinnäytetyön tulokset	24
	6.1 Hyväksi koettu arjen tuki.....	24
	6.2 Kehittämisehdotukset.....	27
	6.3 Tulosten vertailu maahanmuuttajiin	29
7	Pohdinta	30
	7.1 Tulosten tarkastelua	30
	7.2 Tutkimuksen onnistuminen.....	31

	2
7.3 Tulosten luotettavuus	33
7.4 Jatkotutkimusehdotukset.....	35
8 Johtopäätökset	36
Lähteet	37
Liitteet	41
Liite 1. Kutsu tutkimukseen.....	41
Liite 2. Suostumus osallistuvalla.....	42
Kuvaluettelo	
Kuva 1. Autokyyti (N1).....	25
Kuva 2. Rahan käyttöä (N4).	26
Kuva 3. Iltasoitot (N4).....	28

1 Johdanto

Lastensuojelun tukimuotoja ovat muun muassa kiireellinen sijoitus, avohuolto ja huostaanotto. Lastensuojelun varsinaisen tukitoimen päätyttyä nuorelle järjestettävä jälkihuolto antaa mahdollisuuden opetella peruselämän taitoja ja itsenäistymistä turvavastuista. Itsenäistymisvaroilla taataan, että nuorella on riittävä toimeentulo myös lastensuojelun jälkihuollon loputtua. Myös asumisen turvaamisella pyritään ehkäisemään nuoren syrjäytymistä. (Nurminen 2011.)

Lastensuojelulain 417/2007 mukaisen jälkihuollon järjestää kunta, ja se järjestetään joko kunnan omasta toimesta tai ostettuna yksityiseltä palveluntuottajalta. Jälkihuoltoa järjestetään nuorelle esimerkiksi sijaishuollon päättymisen takia tai kun nuoren sijoitus päättyy mutta nuori tarvitsee vielä tukitoimen. (LastSL 417/2007, 75 §.)

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimiva Huoltsikka Oy (myöhemmin työssä Huoltsikka) tarjoaa Jyväskylässä kaupungin ostopalveluna lastensuojelulain mukaista jälkihuoltoa. Opinnäytetyön aiheeksi valikoitui toimeksiantajan tarpeiden mukaan tutkia kantasuomalaisien nuorten ajatuksia Huoltsikan jälkihuollosta, ja kerätä palautetta organisaation toiminnasta. Palaute ja ajatukset kerättiin Photovoice-menetelmää hyödyntäen. Saatua tutkimustuloksia verrattiin toiselta asiakasryhmältä saatuihin tutkimustuloksiin. Opinnäytetyöllä saatua tutkimustuloksia Huoltsikka pystyy hyödyntämään palvelunsa kehittämiseen ja saa halutessaan toimittaa saadun palautteen ja tutkimustulokset eteenpäin palvelunostajille. Palvelunostajilla tarkoitetaan kuntien sosiaalitoimea, joka ostaa Huoltsikalta jälkihuoltopalvelua asiakkailleen.

Aiheesta on aiemmin tuotettu opinnäytetyö maahanmuuttajanuorten vastausten pohjalta. Tämän opinnäytetyön ”Olemme vähän niin kuin perhe täällä” ovat tehneet

Elina Kekkonen ja Vera Nurmi keväällä 2018 myöskin Huoltsikalle. Tässä opinnäytetyössä hyödynnetään Kekkosen ja Nurmen tutkimuksen tuloksia, jotta saadaan vertailtua Huoltsikan kantasuomalaisten ja maahanmuuttajanuorten ajatuksia.

Koska kantasuomalaisten osalta aiheesta ei ole aiempaa tietoa Huoltsikalla, saatiin tällä tutkimuksella tietoa tämän asiakasryhmän ajatuksista. Tämän lisäksi saatiin selkeää näyttöä vertailun avulla kuinka kahden asiakasryhmän ajatukset eroavat ja onko niissä samankaltaisuuksia.

2 Huoltsikka Oy

Huoltsikka Oy on alunperin Mikkelissä 2005 perustettu sosiaalialan yritys. Yritys tarjoaa palveluita pääsääntöisesti Mikkelissä ja Jyväskylässä, ja lisäksi pienimuotoisesti pääkaupunkiseudulla. Tämän työn toimeksiantajana on toiminut nimenomaan Jyväskylän avopalvelut. Huoltsikka tarjoaa palveluinaan seuraavat lastensuojelun tukimuodot: avohuolto, sijaishuoltopalvelut ja räätälöity jälkihuoltopalvelu. Edellä mainittujen lisäksi Huoltsikka järjestää pakolaistaustaisille nuorille kotoutumista tukevia palveluita. (Huoltsikka n.d.)

Syyskuusta 2018 alkaen Huoltsikka Oy on alkanut toimimaan Familiar Oy:n alaorganisaationa ja sitä myötä tullut osaksi Mehiläinen –konsernia. Familiar Oy on kaikkien mittareiden mukaan johtava yksityinen lastensuojelupalveluiden tuottaja Suomessa. Se tarjoaa lapsille ja heidän perheilleen monipuolisia ja vaikuttavia palveluita avohuollosta erityistason laitoshoitoon. Familiarin toimipaikkoja on yhteensä yli 60. Tavoitteena Familiarilla on tarjota parasta mahdollista palvelua niin palveluiden piirissä jo oleville lapsille ja perheille kuin myös kuntien sosiaalitoimille ja sen edustajille. (Lastensuojelupalvelut 2018.)

Familiarin moniammatillinen henkilökunta tuottaa palveluita, jotka keskittyvät lapseen ja perheeseen. Tämä onnistuu tekemällä tiivistä yhteistyötä kuntien kanssa. Familiarin toimiarvoihin kuuluu usko siitä, että jokaisella lapsella, nuorella ja perheellä on voimavarat, taidot ja vahvuudet selviytyä elämästä. Ydintehtävänä onkin näiden edellä mainittujen esiin saaminen ja vahvistaminen. Familiarin tärkein voimavara on ammattilaiset, jotka kohtaavat asiakkaan sellaisena kuin hän on. Tällä saadaan aikaan muutosta. Työskentelyn lähtökohtana on asiakkaan omien vahvuuksien ja voimavarojen kunnioittaminen ja työntekijät pyrkivät aitoon ja välittävään vuorovaikutukseen jokaisessa kohtaamisessa tapaamisesta ja tilanteesta riippumatta. (Tietoa meistä n.d.)

Tavoitteena Familiarilla on tarjota parasta mahdollista palvelua sekä palveluiden piirissä oleville lapsille ja perheille että kuntien sosiaalitoimen edustajille. Toimintaa ohjaa neljästä arvoparista muodostuva arvopohja. Nämä arvoparit ovat tieto ja taito, välittäminen ja vastuunotto, kumppanuus ja yrittäminen sekä kasvu ja kehittäminen. Familiar yhdessä lasten ja perheiden kanssa rakentaa parempaa tulevaisuutta edistämällä hyvinvointia. (Tietoa meistä n.d.)

3 Lastensuojelu

Lastensuojelun lainsäädännön valmistelusta ja yleisestä ohjauksesta vastaa sosiaali- ja terveysministeriö. Lastensuojelun on tarkoitus turvata lapsen oikeudet turvalliseen kasvuun, kasvuympäristöön, kehitykseen tasapainoisesti ja monipuolisesti sekä erityiseen suojeluun. Varhainen tuki ja ehkäisevä lastensuojelu ovat ensisijaisen tärkeitä. Varinaisen lastensuojelun tarvetta ehkäistään lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseen liittyvillä keinoilla. Apua ja tukea tarjotaan ajoissa, jotta voidaan ehkäistä ongelmien syntymistä tai pahentumista. Neuvolalla, päivähoidolla ja koululla on tärkeä

rooli ehkäisevän lastensuojelun työn toteuttamisessa. Lastensuojelupalveluiden järjestämisestä vastaa kunta. Kunta voi tuottaa palveluita itse tai ostaa ne ulkopuoliselta tuottajalta. Mikäli kyseessä on ulkopuolinen palveluntuottaja, tulee kunnan valvoa toimintaa. (Lastensuojelu n.d.)

3.1 Lastensuojelulaki

Lastensuojelulain 417/2007 perimmäinen tarkoitus ja tärkeimmät periaatteet ovat edistää lasten ja nuorten kehitystä ja kasvua. Lailla tuetaan lasten kehityksen lisäksi vanhempia, huoltajia ja muita lapsen kasvatuksen vastuuhenkilöitä. Lain tarkoitus on pyrkiä ehkäisemään ongelmia lapsen ja perheen osalla ja puututtava niihin tarpeeksi ajoissa. Lapsen etu otetaan aina ensisijaisesti huomioon lastensuojelun palveluita miettiessä. Lastensuojelun toimenpiteen on turvattava läheissuhteet lapselle ja tasa-painoinen, turvallinen kehitys ja hyvinvointi. Toimenpiteen täytyy tarjota mahdollisuus saada ymmärrystä ja hellyyttä sekä valvontaa ja huolenpitoa ikään ja kehitystasoon nähden. Lapsen taipumuksia ja toivomuksia on kuunneltava koulutuksen vastaavuudessa. Lastensuojelun toimenpiteellä taataan lapselle turvallinen kasvuympäristö ja koskemattomuus sekä ruumiillisesti että henkisesti ja annetaan turvallinen mahdollisuus itsenäistyä ja kasvaa vastuullisesti. Lapsella tulee olla mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa omissa asioissaan ja hänen omia toiveita tulee kuunnella ja kunnioittaa mahdollisuuksien mukaan. Lapsen kielellinen, kulttuurinen ja uskonnollinen tausta tulee huomioida toimenpiteen yhteydessä. (LastSL 417/2007, 4 §.)

3.2 Lastensuojeluilmoitus ja palvelutarpeen arviointi

Lastensuojeluilmoituksen voi tehdä kuka tahansa henkilö, mutta joillain ammattikunnilla ja toimihenkilöillä on siihen lakisääteinen velvoite. Lastensuojelu voi lähteä viireille joko hakemuksesta tai tilanteesta, jolloin sosiaalityöntekijälle tai muulle lastensuojelun työntekijälle on tullut tietoon tarve lastensuojelulle lastensuojeluilmoituksella. Myös vanhempi tai lapsi itse voi tehdä hakemuksen lastensuojelulle. Sosiaalityöntekijä selvittää palvelutarpeen lastensuojelulle, jolloin lapsi ei ole vielä asiakkaana. Lastensuojeluilmoituksen voi jättää myös ennakkoivasti jo äidin raskausaikana, mikäli nähdään että lastensuojelu voi olla tarpeen lapsen synnyttyä. Ennakollisen lastensuojeluilmoituksen tarkoitus on mahdollistaa odottavan äidin ja tulevan lapsen tuki. (Lastensuojeluilmoitus ja lastensuojeluasian viireilletulo 2018.)

Palvelutarpeen arviointiin pätee laki sosiaalihuollosta 1301/2014, jonka 36 § mukaan arviointi palvelutarpeesta on aloitettava ja myös saatettava loppuun ilman aiheettomia viivytyksiä. Lastensuojelussa palvelutarpeen arvioinnin tekee aina sosiaalityöntekijä, joka arvioi lapsen kasvuympäristöä ja lapsen huoltajien mahdollisuuksista huolehtia lapsen hoidosta ja kasvatuksesta (LastSL 417/2007, 26 §). Arviointi on aloitettava viimeistään seitsemäntenä päivänä yhteydenotosta. Yhteyttä kunnan sosiaalipalveluista vastaavaan viranomaiseen on voinut ottaa asiakas itse, hänen omainen tai läheinen tai hänen laillinen edustajansa. Arvioinnin laajuus määräytyy asiakkaan elämäntilanteesta ja se tehdään yhdessä asiakkaan ja tarvittaessa hänen läheisensä sekä muiden toimijoiden kanssa. Yleis- ja erityislainsäädäntöön perustuvat asiakkaan oikeudet ja velvollisuudet, erilaiset vaihtoehdot palveluiden toteutuksesta ja niiden vaikutuksista sekä muut asiakkaan asioissa merkitykselliset asiat selvitetään asiakkaalle arviointia tehdessä. Asiakkaan tulee riittävästi ymmärtää selvityksen sisältö ja merkitys. Palvelutarvetta arvioitaessa tulee kunnioittaa asiakkaan itsemääräämisoikeutta ja hänen toiveet, mielipiteet ja yksilölliset tarpeet tulee ottaa huomioon, etenkin kun kyse on lapsista ja nuorista. (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014, 36 §.)

3.3 Lastensuojelun asiakassuunnitelma

Lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle tai nuorelle tehdään aina asiakassuunnitelma. Suunnitelma tehdään joko avohuollon tai sijaishuollon suunnitelmana. Asiakassuunnitelman tekoon velvoittavat sekä lastensuojelulain 417/2007 1 § että laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000 7 §. (Lastensuojelun asiakassuunnitelma 2016.)

Asiakassuunnitelmaan tulee sisällyttää suunnitelmat palveluista, hoidoista, kuntoutuksesta tai muusta vastaavasta. Mikäli kyseessä on tilapäinen neuvonta ja ohjaus, ei suunnitelmaa tarvitse laatia. Suunnitelma tulisi laatia mahdollisuuksien mukaan yhdessä asiakkaan ja hänen laillisen edustajan tai huoltajan kanssa. (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000, 7 §.)

Lastensuojelun toimenpiteitä toteuttaessa lapsen sosiaalityöntekijän tulee tavata lasta riittävän usein, jotta asiakassuunnitelman toteutumista voidaan seurata. Suunnitelmassa tulee olla kirjattuna myös kuinka usein lapsen olosuhteita hyvin tunteva työntekijä, esimerkiksi perhetyöntekijä tai ohjaaja, tapaavat lapsen kanssa. Asiakassuunnitelmaan kirjataan tavoitteet ja aikaväli, millä ajalla tavoitteita työstetään. Suunnitelmaa tarkastetaan aina tarvittaessa, mutta kuitenkin vähintään kerran vuodessa. Keskeistä asiakassuunnitelman laatimisessa on asettaa tavoitteita sekä pitkälle että lyhyelle aikavälille. (Lastensuojelun asiakassuunnitelma 2016.)

3.4 Lastensuojelun tukitoimet

Avohuolto

Lastensuojelun avohuollon tukitoimien tarkoitus on edistää ja antaa tukea lapsen myönteiselle kehitykselle. Samalla tuetaan ja vahvistetaan lapsen vanhempien, huoltajien ja muiden vastuussa olevien henkilöiden kasvatuskkyä ja mahdollisuuksia siihen. (LastSL 417/2007, 34 §.) Lapsi voidaan avohuollon tukitoimena sijoittaa. Sijoitus tapahtuu asiakassuunnitelmassa tarkoitetulla tavalla ja sijoitus voidaan toteuttaa yhdessä hänen vanhempansa, huoltajansa tai muun hänen kasvatuksestaan vastaavan henkilön kanssa. Mikäli ei ole lapsen edunmukaista tehdä sijoitusta yhdessä vastuuai- kuisen kanssa, voidaan lapsi sijoittaa avohuollon tukitoimena lyhytaikaisesti myös yksin. Yksin sijoitettavalta yli 12-vuotiaalta lapselta tulee pyytää suostumus, samoin kuin hänen vastuuai- kuiselta. Tällaisessa toimenpiteessä seuraavat perusteet sijoituk- selle tulee täyttyä: sijoitus tehdään lapsen tuen tarpeen arvioimiseksi, lapsen kun- touttamiseksi tai lapsen huolenpidon järjestämiseksi väliaikaisesti vastuuai- kuisen sairauden tai muun vastaavan syyn takia. (LastSL 417/2007, 37 §.)

Avohuollon tukitoimet tulee järjestää viivyttlemättä, kun tarve lastensuojelulle on todettu. Avohuollon tukitoimet ovat osa asiakassuunnitelmaa. Lapsen etu on aina en- sisijainen tukitoimia suunnitellessa ja toteuttaessa. (Lastensuojelun avohuolto 2018.)

Huostaanotto

Kunnalla on velvollisuus lapsen huostaanottoon, mikäli lapsen kasvu ja kehitys on vaarantunut. Tämä voi johtua lapsen huolenpitäjistä tai lapsesta itsestään. Lapsen itsensä vaarantaminen esimerkiksi päihteiden käytöllä on aihe huostaanotolle. Huos- taanotto ja sen myötä sijaishuoltoa voidaan järjestää lapselle vain jos avohuollon kat- sotaan olevan sopimaton ja riittämätön lapsen tilanteeseen. Huostaanotto on viime- sijainen toimenpide lastensuojeluprosessissa, kun kodin olot tai lapsen oma käyttäy- tyminen vaarantavat lapsen kehityksen ja kasvun. Huostaanotto tulisi suorittaa mah- dollisimman hyvässä yhteistyössä lapsen ja tämän huoltajien kanssa. Prosessia on

ajateltava sekä lapsen että vanhempien kannalta. Lapsen kannalta on tärkeää miettiä jatkotoimenpiteistä, että ne ovat jatkuvaa ja lapsen kehitystä ja kasvua tukevia. Vanhempien kannalta tulee olla varma siitä että kaikki mahdollinen tuki ennen huostaanottoa on toteutettu. Tällä kannalla tulee asioita silti tarkastella lapsen näkökulmasta. Huostaanotossa tulee ottaa huomioon lapsen ja vanhempien toiveet, mielipiteet ja kulttuuritausta mahdollisuuksien mukaan. (Huostaanotto n.d.)

Ennen kodin ulkopuolelle sijoittamista sosiaalityöntekijä varmistaa, onko lapsen sukulaisista joku aikuinen kykenevä ottamaan lapsen asumaan luokseen. Vaikka lapsi onkin kunnan huolehdittavana huostaanoton myötä, ei vanhemmuus lopu siihen. Vanhemmalla on silti oikeus huoltajuuteen ja hän saa päättää lapsen uskonnosta, nimistä ja kansallisuudesta. (Lapsen sijoitus ja huostaanotto n.d.)

Kiireellinen sijoitus

Lapsen kiireellinen sijoitus tehdään silloin kun lapsi on välittömässä vaarassa kotonaan tai muussa olinpaikassaan, eikä lastensuojelun työntekijä voi jättää lasta turvalisin mielin sinne (Vainikainen 2016). Lapsen kiireelliselle sijoitukselle syitä voi olla muun muassa vanhempien päihteiden vastuuton käyttö tai kotiolosuhteiden vaarantessa lapsen hengen tai terveyden. Myös vanhempien sairaus tai akuutti mielenterveysongelma voivat olla syitä lapsen kiireelliselle sijoitukselle. Pääsääntönä kiireelliselle sijoitukselle on, että lapsen kasvu, kehitys ja terveys ovat kotiolosuhteissa vaarassa. (Kiireellinen sijoitus 2016.)

Päätös kiireellisestä sijoittamisesta puuttuu vakavasti ihmisten elämään ja yksityisyyteen. Tämän takia päätöksen tekoon tarvitaan viranomainen, eli pelkästään palveluntuottaja ei voi tehdä päätöstä kiireellisestä sijoituksesta. Viranomainen on yleensä lapsen oma sosiaalityöntekijä. Kiireelliset sijoitukset voivat tapahtua myös virka-ajan ulkopuolella, jolloin päätöksen sijoituksesta tekee sosiaalipäivystyksessä työskentelevä sosiaalityöntekijä. Kun suunnitellaan kiireellistä sijoitusta, sen jatkoa tai lopetusta, kuullaan lapsen ja hänen huoltajansa mielipide ja käsitys asiasta. Mielipiteen

kuulemisella selvitetään, onko lapsi mahdollista sijoittaa jonkun sukulaisen luo, tai olisiko sijoitus avohuoltoon riittävä toimenpide. Kiireellinen sijoitus vastaa oikeusvaatimuksiltaan huostaanottoa. (Kiireellinen sijoitus 2016.)

Sijaishuolto

Lastensuojelun tukitoimena lapselle voidaan järjestää sijaishuoltoa kodin ulkopuolella lapsen kehityksen ja kasvun turvaamiseksi. Sijaishuoltoa annetaan lapselle joka on huostaanotettu tai kiireellisesti sijoitettu. Sijaishuolto voidaan järjestää perhehoitona, laitoshuoltona tai muulla lapsen edun vaatimalla tavalla. Lapsi on myös mahdollista sijoittaa enintään kuudeksi kuukaudeksi hänen vanhempansa tai muun huoltajan luo. Sijaishuollosta vastaa kunta, jossa lapsen lastensuojeluprosessi on alkanut. (Sijaishuolto n.d.)

Jälkihuolto

Lastensuojelulain 417/2007 mukainen jälkihuolto on kunnan järjestämä palvelu nuorelle, joka on ollut lastensuojelun asiakkaana. Jälkihuoltoa on järjestettävä myös avohuollon sijoituksen päätyttyä. Sijoituksen on tällöin pitänyt kestää yhtäjaksoisesti vähintään kuusi kuukautta ja lapsen tukitoimena on tullut olla yksin sijoitettuna. Jälkihuoltoa järjestetään enintään siihen asti kunnes lapsi täyttää 21 vuotta. Jälkihuollolla pyritään turvaamaan varsinaisen lastensuojelun päätyttyä nuoren kasvu aikuisuuteen. Tästä syystä jälkihuollon tukitoimena nuorelle huolehditaan asumiseen ja riittävään toimeentuloon tarvittavat palvelut. Jälkihuoltonuorelle on itsenäistymisvarat, joiden tarkoitus on auttaa nuorta itsenäistyvässä elämässä. Rahoista on tuettava nuoren itsenäistymiseen vaadittavia tarpeita, esimerkiksi koulutuksesta aiheutuvia kuluja, asumiseen vaadittavia menoja ja muita itsenäistymistä tukevia menoja. Rahoista päättää sosiaalihuollon toimielin. Kuitenkin nuoren itsenäistymisvarat on annettava nuorelle viimeistään jälkihuollon päättyessä. (LastSL 417/2007, 75 §.)

Nuoren oman sosiaalityöntekijän tehtävänä on suunnitella yhdessä nuoren ja tämän verkoston kanssa nuoren tarpeita vastaava ja parhaalla mahdollisella tavalla tukeva palvelukokonaisuus. Tämä kirjataan jälkihuoltosuunnitelmaksi. Tähän suunnitelmaan kirjataan jälkihuollon tarkoitus ja tavoitteet. Nuorella on aiemmin ollut asiakassuunnitelma, joka on toiminut suunnittelun ja arvioinnin välineenä sijaishuollon aikana. Jälkihuolto toimii samalla tavoin. (Jälkihuolto 2018.)

3.5 Jälkihuolto Huoltsikalla

Huoltsikka tarjoaa lastensuojelulain mukaisena jälkihuoltona tuetun asumisen palveluita ja ammatillista tukihenkilötoimintaa. Jälkihuoltoa tarjotaan yleisimmin 18-21-vuotiaille muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Huoltsikan jälkihuollon nuorelle ostaa lastensuojelun järjestänyt kunta. Huoltsikan jälkihuoltopalvelut räätälöidään jokaisen nuoren omien tarpeiden mukaan. Niin kutsuttua klassista jälkihuoltomallia ei Huoltsikalla ole olemassa, kun jokaisen nuoren jälkihuolto on omalaatuistaan. Joissain tapauksissa jälkihuolto voi olla ohjaajan osalta pelkkää havainnointia alkuun, jonka myötä nuoren tuen tarpeet selkeytyvät. Yksi tärkeimmistä työvälineistä jälkihuollon ohjaajilla on nuoren motivointi. Koska jälkihuoltopalvelut ovat nuorelle vapaaehtoista toimintaa, on ohjaajan tehtävä motivoida nuori sitoutumaan työskentelyyn ja tapaamisiin. Tämä luo luottamuksellista asiakassuhdetta ohjaajan ja nuoren välille, ja sitä mukaa myös työskentely alkaa sujumaan. (Huoltsikan ohjaajat, 2019.)

Tuetun asumisen piirissä olevalle nuorelle tarjotaan apua arjen pyörittämiseen esimerkiksi raha-asioiden hoidon, kodin siisteyden ylläpitämisen ja terveyteen liittyvien asioiden tukemisella. Yleensä suurimpana haasteena nuorilla voi olla taloudelliset asiat, joihin liittyy esimerkiksi oikeiden tukien hakeminen ja laskujen maksaminen. Jokaiselle nuorelle määrätään omaohjaaja Huoltsikalta, jolle nuori voi kertoa huolistaan

ja tuoda avuntarvettaan esille. Ohjaajan velvollisuutena on nuoren tavoittelu ja ohjauksen tarjoaminen sekä ylipäättään yhteydenpito nuoreen. (Huoltsikan ohjaajat, 2019.)

Ammatillinen tukihenkilötyö Huoltsikalla tarjotaan nuorille, joilla jälkihuollon muoto on tuettua asumista lievempi. Tällaisella nuorella itsenäinen asuminen luonnistuu ongelmitta, mutta nuori kaipaa arkeen kuitenkin tukea. Tukihenkilön kanssa nuori voi hoitaa esimerkiksi terveyteen, opiskeluun tai työelämään liittyviä asioita. Ammatillinen tukihenkilötoiminta voi olla myös psykososiaalista kuntoutusta, jolloin tukihenkilön tarjoama ohjaus on kodista ulospäin suuntaavaa. Työskentely voi olla esimerkiksi yhdessä harrastamista tai asioinneissa auttamista. (Huoltsikan ohjaajat, 2019.)

Ohjausta määrittelevät nuoren, hänen oman sosiaalityöntekijän ja omaohjaajan kesken käydyssä asiakassuunnitelmapalaverissa määritellyt tavoitteet. Ohjaajan vastuulla on myös täsmentää työskentelyä asetettuja tavoitteita kohti. Tavoitteita päivitetään palavereissa noin muutaman kuun välein ja sitä mukaa mitä tuen tarpeen nähdään muuttuvan. Nuoren sosiaalityöntekijä pidetään ohjaajan toimesta ajan tasalla nuoren kehittämisessä kausikoosteilla, jonka omaohjaaja kirjoittaa kuukauden välein. Koosteeseen kirjoitetaan kuluneesta kuukaudesta tiivistelmä, jossa käydään läpi onnistumisia, tapaamisten sisältöä ja mahdollisia huolenaiheita. Tarvittaessa sosiaalityöntekijään ollaan yhteydessä myös esimerkiksi puhelimitse, mikäli nuoresta herää suurempi huoli tai ohjaajan mahdollisuudet oikeaan ohjaukseen eivät riitä. Olennainen osa jälkihuoltoa on myös ohjata nuori oikeiden palveluiden piiriin kun Huoltsikan tarjoama ohjaus ei riitä. Tällaisia palveluita ovat esimerkiksi psykologipalvelut ja päihdehoitopalvelut. (Huoltsikan ohjaajat, 2019.)

3.6 Nuorten kokemuksia jälkihuollosta

Jälkihuoltonuorien yksinäisyydestä tehdyn tutkimuksen tuloksissa oli käynyt ilmi yksinäisyyden tunteen johtuvan muun muassa läheisten ihmisten puutteesta. Usealla tutkittavalla oli ollut seurustelukumppani mutta ei niin montaa läheistä ystävää. Myös luottamuksen pula aiheuttaa yksinäisyyttä, kun ei ole ketään kelle uskaltaisi tai haluaisi avautua vaikeista asioista. (Holmström 2017.)

Jälkihuoltonuoret Suomessa kokevat useamman tutkimuksen (Valkama 2017, Kervinen & Tomppo 2016) mukaan jälkihuollon hyödylliseksi nimenomaan taloudellisen tuen myötä. Jälkihuoltonuorille myönnettävät itsenäistymisvarat auttavat nuoren itsenäistymistä. Sosiaalinen ja emotionaalinen tuki arjessa on koettu myös positiivisena asiana. Myös Holmströmin tutkimuksessa (2017) nuoret olivat nostaneet esille luottamuksellisen suhteen puutteen ja sen tärkeyden. Sen on koettu olevan positiivinen asia, kun on joku aikuinen jolle kertoa asioistaan ja joka vaikuttaa oikeasti kiinnostuneelle nuoren asioista ja kuulumisista.

Kervisen ja Tompon tutkimuksen (2016) tuloksissa oli noussut ilmi nuorten luottavan ohjaajilta saamaan apuun. Nuoret kokivat saaneensa apua silloin kun sitä ovat tarvinneet. Nuoret tiesivät saavansa ohjaajalta apua niihin asioihin, mihin sitä tarvitsevat. Tämän myötä myös luottamus ohjaajiin kasvoi.

4 Tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa Huoltsikalle ja heidän palvelunostajille selvää näyttöä palveluista ja ohjauksesta kantasuomalaisille jälkihuoltonuorille. Tutkimustulokset kootaan siten, että Huoltsikka voi toimittaa ne eteenpäin palvelunostajilleen.

Tavoitteena on saada kerättyä Photovoice-menetelmän avulla kantasuomalaisilta nuorilta ajatuksia Huoltsikan jälkihuollosta, ja verrata näitä maahanmuuttajanuorten ajatuksiin. Tutkimuksessa pääpaino on kantasuomalaisissa nuorissa. Koska Huoltsikan maahanmuuttajanuorilla Photovoice-menetelmää on jo käytetty ja todettu se toimivaksi palautteenantoon, oletetaan sen myös toimivan kantasuomalaisilla nuorilla. Maahanmuuttajanuoret näyttävät pienessä roolissa opinnäytetyön tulosten vertauksen kohteena.

Tämä opinnäytetyö ja siitä saatava tieto tuo lisäarvoa Huoltsikan toiminnalle palvelunostajien kannalta. Koska tietoa ei ole kerätty vielä kantasuomalaisista nuorista ja heidän palautteenantotyylinä Photovoice-menetelmää ei ole kokeiltu, saadaan uutta tietoa tästä. Keräämällä palautetta Huoltsikan kantasuomalaisilta nuorilta voidaan palvelua räätälöidä heille sopivammaksi tarpeen mukaan. Vertaillen eri asiakasryhmiä saadaan selvää näyttöä siitä, kuinka näiden ryhmien ajatukset eroavat ja onko heillä samankaltaisia tuen tarpeita Huoltsikalla.

Tämän opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat:

- Minkälainen ohjaus ja apu on ollut merkittävässä roolissa kantasuomalaisilla jälkihuoltonuorilla Huoltsikassa?
- Millaisia kehitysehdotuksia heillä on toimintaan ja ohjaukseen?
- Mitä eroja ja yhtäläisyyksiä kantasuomalaisten nuorten ja maahanmuuttajien nuorten tutkimustuloksista löydetään?

5 Opinnäytetyön toteutus

5.1 Tutkimuksen kohderyhmä

Tutkimuksen kohderyhmänä ovat kantasuomalaiset nuoret, jotka ovat asiakkaina lastensuojelulain mukaisessa jälkihuollossa (LastSL 417/2007, 75 §). Heidän jälkihuollon tukimuotona on tukipalvelut Huoltikalta. Tukimuotona on tuettu asuminen (Huoltikka n.d.). Kantasuomalaisella nuorella tarkoitetaan henkilöä, joka on syntynyt Suomessa, jonka tämän hetkinen asuinpaikka on Suomessa ja kenen vanhemmat ovat myöskin Suomen kantaväestöön kuuluvia henkilöitä.

Tutkimukseen valittiin yhdessä toimeksiantajan kanssa 5 miestä, joille lähetettiin viestillä kutsu osallistua tutkimukseen (liite 1). Toimeksiantaja kehotti olla käyttämättä sanaa ”tutkimus” kutsussa, ettei se aiheuta epäluuloa nuorissa. Tutkimuksesta kerrottiin vasta yhteisellä tapaamisella. Yksi nuorista kieltäytyi osallistumasta heti kutsun saatuaan, joten kohderyhmäksi oli valikoitumassa 4 nuorta. Tämän takia kohderyhmän rajausta laajennettiin myös naisiin. Tutkimukseen pyydettiin yhteensä 7 nuorta, joista 5 oli miehiä ja 2 naisia. Tutkimuksen alkaessa nuoria kuitenkin jäi pois tutkimuksesta muun muassa kauempana asumisen takia ja koska oli lähdössä pois kaupungista. Osa myös jätti saapumatta alkutapaamiselle syytä kertomatta. Tutkimukseen osallistui lopulta 4 nuorta.

5.2 Tiedonkeruu

Tähän opinnäytetyöhön tutkimusaineisto kerättiin Photovoice-menetelmän avulla. Photovoice-menetelmä on toiminnallinen, osallistavaan valokuvaukseen perustuva tutkimusmenetelmä. Sen tavoitteena on antaa henkilön itse tallentaa positiiviset ja negatiiviset puolet yhteisössä kuten he itse ne kokevat. Tällä tavoin henkilö saa itse ilmaista oman mielipiteensä juuri sellaisena kuin se on ja mahdollisuuden tavoittaa päätöksentekijät. Photovoice-menetelmällä voidaan parantaa dialogia ja päätöksentekoa. (Burris & Wang 1997.)

Tässä tutkimuksessa aineistonkeruuseen käytettiin tutkittavien omia älypuhelimia, koska niiden käyttö oli tuttua jokaiselle tutkimukseen osallistuvalla. Tätä tutkimusta varten tutkimusmateriaali ja -tulokset kerättiin Huoltsikan kantasuomalaisilta nuorilta. Vertailuun hyödynnettiin Kekkonen ja Nurmen tutkimuksen (2018) tuloksia maahanmuuttajanuorilta. Vertailun luotettavuuden ja tasavertaisuuden vuoksi valittiin tutkittaviksi kantasuomalaisista nuorista mahdollisimman samankaltaiset henkilöt. Aiempaan tutkimukseen oli osallistunut viisi nuorta miestä, jotka asuvat Huoltsikan maahanmuuttajien yhteisöllisen asumisen yksikössä. Myös tähän tutkimukseen pyrittiin ottamaan saman sukupuolen edustajia, mutta koska kohderyhmä jäi kuitenkin suppeaksi sillä rajauksella, otettiin tutkittavia molemmista sukupuolista.

Tutkimuksen aineistonkeruu alkoi informatiivisella tapaamisella tutkimukseen osallistuvien henkilöiden kesken. Tapaamisia järjestettiin useampia, koska tutkittavien aika-
tauluja ei saatu sopimaan yhteen. Tapaamisella kerrottiin ohjeistus työhön ja kerrottiin, mitä varten tutkimus ylipäätään järjestetään. Tämän tapaamisen jälkeen tutkimukseen osallistuvien henkilöiden itsenäinen työskentely alkoi. Tutkittaville annettiin aikaa yhden viikon verran, jonka aikana he saivat suorittaa kuvaamiset ja joko kirjoittaa tai miettiä valmiiksi kertomuksen kuville. Alkutapaamisella sovittiin jo seuraava yksilötapaaminen kunkin osallistujan kanssa, joilla käytiin läpi kuvat ja niihin liittyvät kertomukset. Materiaalit kerättiin jokaiselta tutkimukseen osallistuneelta henkilöltä,

ketkä olivat antaneet suostumuksensa ottamiensa kuvien käyttöön (Liite 2). Kahdenkeskinen keskustelu äänitettiin ja nuoret saivat vapaasti kertoa ajatuksensa kahteen heille annettuun kysymykseen.

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on saada lisää tietoa kiinnostavasta ilmiöstä ilman, että keskitytään kuinka suuri tutkimusotanta on. Tutkimuksen edetessä saatetaan muodostaa hypoteeseja ja omat odotukset tuloksista ja seurauksista otetaan huomioon. Laadullisella tutkimuksella voidaan saavuttaa syvälinen tieto asiasta, mitä tutkitaan. Laadullisen tutkimuksen aineisto voidaan kerätä esimerkiksi haastattelemalla, tarkkailulla tai kyselyillä. (Trochim 2006.)

Tämän opinnäytetyön aineisto koostuu valokuvien lisäksi nuorten tarinoista, jotka kerättiin keskustellen heidän kanssaan. Yksi nuorista ei ollut ottanut kuvia ollenkaan, joten kysymykset käytiin läpi vain keskustellen. Toinen nuori oli hävittänyt ottamansa kuvat, joten hänenkin kanssaan käytiin kysymykset läpi ilman kuvia. Kyseessä ei kuitenkaan ollut täysin haastattelu vaan ennemminkin keskustelu, jossa tutkimukseen osallistunut nuori saa vapaasti haluamallaan tavalla kertoa ottamistaan valokuvista ja niihin liittyvästä tarinasta. Tarvittaessa esitettiin kuitenkin tarkentavia kysymyksiä.

5.3 Photovoice-menetelmä

Tutkimuksessa käytetyllä Photovoice-menetelmällä yhdistetään tutkittavien nuorten ottamat valokuvat ja heidän kertomansa tarinat. Menetelmän päätavoitteet ovat antaa ihmisille mahdollisuus tallentaa ja reflektoida yhteisönsä hyvät ja huonot puolet, parantaa dialogia ja tietoisuutta tärkeistä asioista ja tavoittaa päätöksentekijöitä. (Burriss & Wang 1997.)

Aiemmassa tutkimuksessa (Kekkonen & Nurmi 2018) Photovoice-menetelmä oli todettu toimivaksi palautteen keräämiseen. Photovoice-menetelmää lapsilla ja nuorilla on käytetty tutkittaessa esimerkiksi vanhempien riippuvuuksien vaikutuksista lapsiin (Malka, Huss, Bendarker & Musai 2018) ja nuorten lukioikäisten elämäkatsomusta tarkastellessa (Goessling 2018). On myös tarkasteltu Photovoice-menetelmän soveltuvuutta sosiaalityöhön (Ostaszewska 2018).

Tämän menetelmän oletetaan soveltuvan aineistonkeruuseen tähän tutkimukseen, sillä se on visuaalinen ja tämän myötä nuori saa itse valita näytettävät aineistot. Kekkonen ja Nurmen (2018) tutkimuksessa Photovoice-menetelmä oli todettu toimivaksi maahanmuuttajanuorilla, joiden oma äidinkieli ei ole suomi. Tästä syystä voidaan olettaa sen toimivan myös kantasuomalaisilla nuorilla, vaikka kielitaitoa menetelmän käyttö ei vaadikaan. Pelkästään haastattelukysymyksiin vastaaminen voisi käydä rasokkaaksi ja olla toimimaton verrattuna siihen, että nuori saa vapaasti kertoa ottamistaan valokuvista.

Photovoice-menetelmän käyttö on hyödyllisintä käytettäessä projektin alussa sekä arvioitaessa ja analysoidessa menestyksekkyyttä ja pätevyyttä. Tämä toiminnallinen menetelmä sopii käytettäväksi ongelman löytämiseen tai ratkaisemiseen, ratkaisujen toteuttamiseen ja projektin analysoimiseen ja arvioimiseen. Photovoice-menetelmää on käytetty useissa eri projekteissa ja tutkimuksissa. (Haldenby n.d.)

Menetelmän käytön tärkeimpänä lähtökohtana on nähdä tutkittava henkilö oman elämänsä asiantuntijana. Heidän kykyihinsä kuvata omaa todellisuutta ja elämää tulee luottaa. Tämän menetelmän avulla yhteiskunnan heikompien yksilöiden on mahdollista saada oma äänensä kuuluviin ja heitä tulee kannustaa vaikuttamaan oman elämänsä asioissa. Menetelmä toimii siten, että tutkimukseen osallistujia pyydetään jonkun määrätyn ajan sisällä valokuvaamaan omasta mielestään tutkimuksen kannalta tärkeitä asioita. Kun valokuvat on otettu, pyydetään osallistujia kertomaan

niistä tutkijoille, jotta niitä voidaan reflektoida viestin ja sisällön puolesta. (Burris & Wang 1997.)

Visuaalisia tutkimusmenetelmiä käytetään pääasiassa laadullisessa tutkimuksessa, sillä sille on ominaista, että tutkimusmetodiselle polulle ei ole yksiselitteistä rakennetta. Visuaalisten keinojen voisi sanoa nojautuvan näköaistiin tutkimusmenetelmänä. Aineiston tuottamiseen ja sen analyysiin on useita eri menetelmällisiä ratkaisuvaihtoehtoja, joten visuaalisten menetelmien käytölle ei ole yksiselitteistä ohjeistusta. Tämä antaa tutkimukselle laajat mahdollisuudet. Koska visuaalinen ilmaisu antaa kertojalle mahdollisuudet laajaan itsensä ilmaisuun, oletetaan valokuvauksen toimivan nuorilla. Nuori saa mahdollisuuden myös työstää oman näkemyksensä muokaista kokonaiskuvaa. Valokuvat antavat myös keskusteluun tilaa lisäkysymyksille, kun valokuvista lähdetään tarkentamaan esimerkiksi niiden merkitystä. (Böök, Kärjä, Mustola & Mykkänen 2015, 15-19.)

5.4 Aineiston analyysi

Laadullisen tutkimuksen aineistoa analysoidessa on tarkoitus saada selkeyttä, rakennetta, merkitystä ja järjestystä aineistoon. Tällä saadaan tuotettua uutta tietoa tutkista asiasta. Aineiston keruu kulkee samaa matkaa analyysin kanssa. Analysoidessa aineistoa tutkijan ennakko-oletukset ja alustavat käsitteet ohjaavat analyysia, mutta ne voivat muuttua analyysin edetessä. Analyysi on valmis kunhan kriittiset kategoriat eli luokat on määritelty, niistä on määritelty yhtenevät suhteet ja ne on sisällytetty aineistopohjaiseen teoriaan. (Järvenpää 2006.)

Aineiston analysoinnin yleiset vaiheet ovat aineistoon tutustuminen, luokittelu ja niiden liittäminen asiayhteyteen (Järvenpää 2006). Tämän tutkimuksen aineisto koostuu nuorten ottamista valokuvista ja nauhoitetut, litteroidut keskustelut. Aineistoon tutustuessa tämän opinnäytetyön osalta on tutustuttu nuorten ottamiin valokuviiin, kuunneltu nauhoitetut keskustelut ja litteroitu ne. Näistä on tehty muistiinpanoja ja alustavia järjestelyitä teemoihin. Aineiston luokittelulla tarkoitetaan teemoittelua.

Böök ja muiden (2015) mukaan Van Leeuwen ja Jewitt (2001) ovat todenneet laadullisen sisällönanalyysin sopivan visuaalisen aineiston analyysimenetelmäksi. Muita sopivia menetelmiä olisi ikonografia, diskurssianalyysi ja semiotiikka. Menetelmän valinta riippuu tutkimuksen luonteesta, tavoitteista ja itse aineistosta. (Böök ym. 2015, 17.) Tämän tutkimuksen aineiston analysointiin käytettiin nimenomaan laadullista sisällönanalyysia ja teemoittelua.

Teemoittelulla kuvataan tutkimusongelmaa avaavat luokat, eli teemat. Teemat nousevat esiin aineistosta, ja nämä tuodaan ilmi esimerkiksi haastattelusitaateilla tutkimustuloksista kertoessa. Teemoittelussa näkyy kokemusten ja teorian vuorovaikutus. (Järvenpää 2006.)

Teemoittelemalla tutkimuksesta saaduista vastauksista pystyttiin yhdistämään yhtäläisyyksiä. Aineiston teemoittelu auttoi myös vertailun tekemisessä, kun saadut vastaukset voitiin suoraan vertailla. Teemat eli keskeiset aiheet nousivat nuorten kanssa käydyissä keskusteluissa. Mikäli nuoret olisivat tuoneet useampia ajatuksia kysymykseen, olisi teemoissa näkynyt luultavasti toistuvuutta. Tässä kohderyhmässäkin kuitenkin saatiin pientä toistuvuutta teemoissa.

5.5 Eettisyys ja luotettavuus

Laadullisessa tutkimuksessa tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys ovat asioita, joista ei voida tinkiä. Luotettavuuteen ja eettisyyteen on olemassa monia eri suhtautumistapoja, ja ne eivät ole yhteismitallisia. Tutkimuksen luotettavuus on tutkimuksen raportoinnin kannalta merkittävä tekijä. (Sarajärvi & Tuomi, 2018, 8-9.)

Opinnäytetyön tekemisessä hyötynä ulkoisena resurssina on ollut työsuhde. Tutkimukseen osallistuneet nuoret ovat olleet ennestään tuttuja työn kautta. Lisäohjeistus ja neuvonta on ollut mahdollista työsuhteen myötä puhelimitse tai paikan päällä ollessa. Tutkimukseen osallistuviin nuoriin pystyttiin olemaan suoraan yhteydessä eikä toisen välisen henkilön kautta. Tämä auttoi siinä että tapaamisten sopiminen ja tehtävän tekemisen muistuttaminen oli helpompaa ja nopeampaa. Myös äänitettyjen keskustelujen ja valokuvien säilytys turvallisesti ja ulkopuolisilta salassa onnistui salasanalla suojatussa työpuhelimessa.

Tässä opinnäytetyössä ja sen tutkimuksessa luotettavuuden kannalta piti ottaa huomioon, että tutkittavat tuntevat tutkijan. Tällöin puhutaan tutkijan subjektiviteetista, eli tutkittavat tiedostavat tutkijan olevan heille entuudestaan tuttu ja tietävän heidän asioistaan ja tilanteestaan. Tämä on voinut haitata tutkimuksen luotettavuutta. Luotettavuus on voinut kärsiä, koska nuoret tuntevat tutkijan ja sen myötä eivät ole uskaltaneet tai halunneet kuvata juuri oikeaa asiaa tutkimukseen. Toisaalta ennestään tuttu tutkija on voinut myös auttaa nuoria ja tuoda lisää luotettavuutta tutkimukseen, kun nuoret ovat uskaltaneet tuoda kuvauksessaan esille asioita mitä eivät täysin tuntemattomalle tutkijalle olisi uskaltaneet. Nuorille on myös voinut olla vaikeampaa suhtautua ennestään tuttuun tutkijaan tutkijana eikä ohjaajana. Tämän takia osa nuorista mahdollisesti jättäytyikin pois tutkimuksesta, koska näkivät tehtävän ohjaus-tilanteena eikä vapaaehtoisena osallistumisena.

Eettisyyteen tutkijan subjektiviteetti on vaikuttanut ennakko-oletusten perusteella. Koska tutkittavat ovat tutkijalle tuttuja ja heidän taustatiedot ja kenties käyttäytymismallit on tiedossa, on tutkijalla ollut ennakko-oletuksia siitä miten tutkittavat saattavat suhtautua tutkimukseen tai kuinka he toteuttavat annetun tehtävän. Tutkittaviin on suhtauduttu kuitenkin ilman ennakko-oletuksia heidän taidoistaan kuvata tutkimukseen juuri sen minkä ovatkin halunneet tuoda esille.

Tutkimusta varten nuorille on kerrottu tutkimuksen tarkoitus ja kuinka tuloksia tullaan käyttämään. Nuorille on kerrottu nimettömyydestä ja siitä, että tutkimukseen osallistuvat nuoret pysyvät anonymine tulosten julkaisun yhteydessä. Tätä varten nuorilta on pyydetty allekirjoittamaan suostumus (liite 2), jossa on pyydetty lupaa käyttää nuorten ottamia valokuvia ja heidän kertomiaan tarinoita kuviin liittyen. Nuorille on myös kerrottu mahdollisuudesta jättäytyä pois tutkimuksesta.

Mikäli kuvissa esiintyy henkilöitä, muokataan kuvia siten, etteivät henkilöt ole tunnistettavissa ulkopuolisille henkilöille. Böökin ja muiden (2015) mukaan on varmistettava ettei henkilöt ole tunnistettavissa, kun käytetään visuaalista menetelmää. Vaikka muokkaamisen vuoksi kuva voi menettää tutkimuksen kannalta tärkeää informaatiota, on kuitenkin parempi ottaa kuva mukaan muokattuna kuin jättää se kokonaan pois. Tutkimukseen saaduissa kuvissa ei kuitenkaan esiintynyt henkilöitä siten, että niitä olisi tarvinnut muokata.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu noudattaa ohjeita hyvästä tieteellisestä käytännöstä. Ohjeet ovat antaneet Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK). TENK:n mukaan tutkimus on luotettava ja eettisesti hyväksyttävä, kun se on tehty hyvän tieteellisen käytännön osoittamalla tavalla. Tutkimusta tehdessä ja tuloksia arvioidessa täytyy noudattaa rehellisyyttä, tarkkuutta ja yleistä huolellisuutta. (Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa 2012.)

Koska tässä opinnäytetyössä käytetään aiempaa Kekkosen ja Nurmen (2018) tutkimusta, otetaan heidän työ ja saavutukset huomioon niin että niihin viitataan asianmukaisella tavalla ja heidän työlleen annetaan sille kuuluva arvo ja merkitys (Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa 2012).

6 Opinnäytetyön tulokset

6.1 Hyväksi koettu arjen tuki

Tutkimukseen osallistuneita nuoria pyydettiin ottamaan kuva sellaisesta asiasta, millä he vastaisivat kysymykseen ”minkälainen ohjaus ja apu on ollut merkittävässä roolissa kantasuomalaisilla jälkihuoltonuorilla Huoltsikassa?” Kuvia pyydettiin ottamaan 1-2 kappaletta. Ensimmäiseen kysymykseen saatiin yhteensä kaksi kuvaa kahdelta eri nuorelta, vastauksen antoi kaikki neljä nuorta.

Omaohjaaja

Omaohjaajan kanssa juttelu nousi yhden nuoren kanssa keskustellessa esiin merkittävimpänä apuna. Toinen nuori mainitsi myös omaohjaajan kanssa tekemisen ja ylipäänsä omaohjaajan, mutta ei halunnut nostaa sitä kuitenkaan tärkeimmäksi.

Kyyditys

Yksi nuorista (N1) kertoi, että hänelle tärkeää omaohjaajan kanssa juttelun lisäksi on ohjaajien tarjoamat kyyditykset. Kuvaksi hän oli ottanut kuvan autosta, jossa ohjaaja on viemässä häntä juuri johonkin.

Kuva 1. Autokyyti (N1).

Omaohjaajan kanssa juttelu ja autokyydit on ollut se tärkeä itelle, kun en oo oikein mitään muuta ohjaajien kanssa tehnyt. (N1)

Yhteinen tekeminen

N2 ja N3 toivat keskustellessa esille pitävänsä merkittävimpänä apuna Huoltsikan yhteiset tekemiset ja reissut. Näillä he tarkoittivat kesällä tehtäviä matkoja esimerkiksi huvipuistoon, jonne Huoltsikan nuoret ovat saaneet osallistua veloituksetta. Myös

yhteiset urheilukerrat olivat N3:lle tärkeitä. Huoltsikka on järjestänyt ympäri vuoden erilaisia liikuntatuokioita ja muuta yhteistä tekemistä, esimerkiksi laskettelu, keilaus ja kalastus, jossa mukana ovat ohjaaja ja nuoret.

Mun mielestä tossa on lähetty hyvin kehittää noita kaikkia urheilujuttuja ja reissuja että jos vaan kiinnostusta on nii pääsee messiin. Et se tekee hyvää. Pääsee liikkeelle ja tapaa muita ihmisiä. (N3)

Taloudellinen apu ja ohjaus

N4 nosti tärkeimmäksi avuksi Huoltsikalta saamansa rahallisen avun ja rahan käytön ohjauksen. Kuvaksi hän oli ottanut kuvan rahasta.

Kuva 2. Rahan käyttöä (N4).

Te (Huoltsikka) ootte auttanu tosi paljo rahallisesti ja sitten auttanu niinku rahan käytössä silleen että miten sitä kannattaa käyttää silleen järkevästi ja sitten oppinu just käyttää sitä järkevästi. (N4)

6.2 Kehittämisehdotukset

Toisena valokuvauksen kohteena nuoria pyydettiin ottamaan 1-2 valokuvaa, jolla vastattaisiin kysymykseen ”millaisia kehitysehdotuksia nuorilla on toimintaan ja ohjaukseen?”. Tähän kysymykseen tutkimukseen osallistuneilta nuorilta yhdeltä saatiin valokuva, muut kertoivat suullisesti kehitysehdotuksiansa. N2 ei ollut keksinyt mitään kehitysehdotuksia Huoltsikan toimintaan.

Ohjaajien omakohtainen kokemus

Yksi nuori nosti esille, että olisi hyvä jos ohjaajilla olisi omia samantyyllisiä kokemuksia kuin asiakasnuorilla on. N1 nosti esille ohjaajan, jolla oli omakohtainen kokemus laitoksessa (nuorisokodissa) olosta.

Minun mielestä olisi hyvä jos olisi enemmän sellasia ohjaajia joilla olisi omakohtaista kokemusta samanlaisesta elämästä. Niiku esim. laitoselämästä. Sellasia ohjaajia on muutama tullut vastaan minun elämän aikana ja ne on ollu aina mukavia. (N1)

Ohjaajien sinnikkyys

Ohjaajien entistä kovempi sinnikkyys nuorten tavoitteluun ja liikkeelle saamiseen nousi N3 kehitysehdotukseksi. Tällä hän viittasi henkilökohtaiseen ohjaukseen ja omiin kokemuksiinsa.

No mulla henkilökohtasesti se on varmaan se ku on ite silleen masentunu nii välillä on vaikee lähtee tekee yhtään mitään nii silleen niinku (ohjaaja) potkis vähä enemmän. Jonkun verran on koitettu silleen mut aina ei kykene. (N3)

Iltasoitot

N4 nosti kehitysehdotuksenaan iltasoitot ja niiden sisällön. Alle 18-vuotiaille nuorille soitetaan Huoltsikan toimesta joka ilta kello 20-21 välillä, jolla varmistetaan nuorella kaiken olevan kunnossa. N3 kertoi, että välillä puhelut olivat olleet todella lyhyitä ja ne ovat silloin tuntuneet enemmän kuin ohjaajat valvoisivat negatiivisessa merkityksessä nuoren elämää eikä mukavaa juttelemista päivästä. Kuvaksi tähän hän oli ottanut kuvan puhelimesta.

Kuva 3. Iltasoitot (N4).

Iltasoitoissa (...) nii siihen vois vähä niinku enemmän mieltä mitä kaikkee siinä kyselis ja silleen et se olis vähä pidempi. Se oli aina silleen et koko päivän ootti

et soittas nyt joku ja sit ku soitti ja se kestiki sen jonkun vajaan minuutin nii mietti että ootinko nyt ihan turhaan. (N4)

6.3 Tulosten vertailu maahanmuuttajiin

Merkittävä ohjaus ja apu Huoltsikalla

Kekkosen ja Nurmen (2018) tutkimuksessa maahanmuuttajanuorilta samankaltaiseen kysymykseen saatiin vastauksiksi kielen oppiminen, opiskelun tukeminen, asioimisessa auttaminen, yhteisöllinen tuki ja asumisessa ja arjessa auttaminen. Kielen oppimisella tarkoitettiin sekä suomen kielen oppimisessa ja ymmärtämisessä että englannin kielen opiskelun auttamisessa. Samoin opiskelun tukemisella tarkoitettiin koulu-tehtävien teossa auttamista. Kantasuomalaisilta ei tullut opiskeluun liittyviä vastauksia. Asioimisessa auttamisella tarkoitettiin etenkin Kelan tukien hakemista ja laskujen maksamista, johon kielitaidon puolesta tarvitsi apua. Tämän tutkimuksen tuloksista ei noussut esiin asioimisen avun merkityksellisyyttä.

Maahanmuuttajanuorille myös asumisessa ja arjessa auttaminen oli yksi tutkimustuloksista. Tällä he olivat tarkoittaneet muun muassa ruuanlaittoa, kaupassa asiointia, uuden asunnon etsimistä, itsenäisen toiminnan opettelua ja ongelmatilanteiden ratkaisua. Suomalaisnuorilta samankaltaista tulosta ei täysin saatu, mutta taloudellinen tuki ja rahankäytön opettelu voitaisiin ajatella olevan kuitenkin arjessa auttamista. Maahanmuuttajat kokivat yhteisöllisen tuen merkittäväksi Huoltsikalla, niin ohjaajien kuin muiden nuorien osalta. Samoin tämän tutkimuksen nuorista kaksi toivat esille yhteisten reissujen ja tekemisten merkityksellisyyden.

Kehitysehdotukset Huoltsikan toimintaan

Maahanmuuttajanuorilta vain yhdeltä oli noussut kehitysehdotus; omankielinen neuvonta ja ohjaajien apu ruokaostoksien tekemisissä. Suomalaisnuorilta kehitysehdotuksia nousi enemmän, joista yksi oli ohjaajien omakohtainen kokemus. Tätä tulosta voitaisiin jollain tapaa verrata maahanmuuttajanuoren esille tuomaan omankieliseen neuvontaan.

7 Pohdinta

7.1 Tulosten tarkastelua

Tämä tutkimus toteutettiin Photovoice-menetelmää hyödyntäen, koska sen oletettiin olevan toimiva suomalaisnuorilla. Kuitenkin valokuvien saannin vähäisyyden vuoksi voitaisiin ajatella, ettei Photovoice-menetelmä ole juuri tähän kohderyhmään ja tehtävänantoon täysin kelvollinen. Tutkimukseen osallistuneista nuorista kaikki kertoivat valokuvien oton olleen vaikeaa, ja yksi ei ottanut laisinkaan kuvia. Toinen nuori oli ottanut kuvat mutta ne oli kerenneet hävitä viikon aikana ja annetusta lisäajasta huolimatta hän ei ottanut kuvia.

Nuorien motivoiminen tehtävään oli haastavaa eri aikataulujen sovittelun vuoksi. Nuorille järjestettiin useampi alkuinformaatiotapaaminen kun aikatauluja ei millään saatu sopimaan kaikille samaan aikaan. Yksilötapaamiset pidettiin myös eri aikatauluilla jokaisen nuoren kohdalla. Kahdelle nuorelle annettiin myös mahdollisuus lisäaikaan ottaa vielä valokuvia, mutta kumpikaan ei tälläkään motivoitunut ottamaan valokuvia kertomuksen tueksi. Nuorille oli lisämotivaatiota antamassa kiitoksena osallistumisesta kaksi elokuvalippua, mikäli he osallistuivat loppuun asti tutkimukseen.

Yksilötapaamiset pidettiin kahden kesken häiriötekijöiden minimoimiseksi. Kuitenkin koska tutkija oli ennestään tuttu tutkimukseen osallistuneille nuorille, on tilanne voinut heistä tuntua ohjaustilanteelle. Kehitysehdotuksien kohdalta tutkijalla oli ennakkoluuloja, mutta nuoret toivat oletettua paremmin omat ajatuksensa esiin tämän kohdalla. Kaksi osallistunutta nuorta kertoivat keskustelutilanteessa omista henkilökohtaisista taustoistaan ja mielenterveydestään, mikä voisi olla taustalla olevan luottamuksellisen asiakassuhteen ansiota.

Tutkimukseen osallistuneet nuoret olivat kaikki Suomessa syntyneitä, ikäjakauma oli 16-19 vuotta. Jokainen heistä on tullut erilaisista taustoista Huoltsikan asiakkuuteen. Yhdistävänä tekijänä heillä oli kaikilla lastensuojelulain mukainen jälkihuolto, ja jälkihuollon muotona oli tuettu asuminen. Kehitysideoita kysyttäessä saatiin lähinnä jokaisen omien tarpeiden perusteella kehitysideoita toimintaan, ei niinkään yleiseen toimintaan.

7.2 Tutkimuksen onnistuminen

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli saada kerättyä Photovoice-menetelmän avulla kantasuomalaisilta nuorilta ajatuksia Huoltsikan jälkihuoltona tarjottavasta tuetusta asumisesta, ja verrata näitä maahanmuuttajanuorten ajatuksiin. Samalla haluttiin kerätä palautetta suomalaisnuorilta Huoltsikan ohjauksesta ja kartoittaa heidän kehitysideoitaan toimintaan. Photovoice-menetelmä valikoitui tutkimusmenetelmäksi, koska se on osallistava ja sen ajateltiin olevan hyödyllinen nuorille itselleen ja myös jatkoa ajatellen palautteenkeruuseen Huoltsikalla. Menetelmän ajateltiin olevan toimiva myös kantasuomalaisille nuorille, sillä maahanmuuttajanuorilla se oli toiminut Huoltsikalla Kekkosen ja Nurmen tutkimuksessa (2018).

Tämän tutkimuksen kohderyhmä jäi suhteellisen suppeaksi. Tutkimukseen oli suunniteltu kohderyhmäksi 5 nuorta, todellisuudessa siihen osallistui 4. Tuloksissa olisi voinut esiintyä useampia eri asioita tai samat asiat toistua enemmän, mikäli tutkimukseen olisi osallistunut esimerkiksi kaikki pyydetty 7 nuorta. Tähän tutkimukseen saadut tulokset ovat lähinnä avaavia tuloksia Huoltsikan jälkihuollon kantasuomalaisten nuorten ajatuksista.

Tutkittavia oli molemmista sukupuolista, mutta miehiä kuitenkin enemmän. Mikäli molempia sukupuolia olisi ollut yhtä paljon, olisi tulokset voinut olla myös erilaisia. Kun kolme neljästä tutkittavasta toivat tähän tutkimukseen vain yhden asian per kysymys, ei yhtäläisyyksiä vastauksista löytynyt kuin yhdestä teemasta. Nuorilla oli mahdollisuus tuoda esille useampi asia annettuihin kysymyksiin

Opinnäytetyön tavoitteeseen saada kerättyä kantasuomalaisten nuorten ajatuksia Photovoice-menetelmän avulla kuitenkin päästiin, vaikka menetelmä ei tähän kohderyhmään ollut se kaikista sopivin. Tämän menetelmän avulla nuoret saivat esittää ajatuksensa toiminnasta juuri siten kuin itse parhaaksi näkivät, ja kun valmis työ toimitetaan toimeksiantajalle ja sieltä edelleen palveluntilaajille kuntien sosiaalityöhön, tavoitetaan päätöksentekijöitä Photovoice-menetelmän tavoitteen mukaisesti (Burriss & Wang, 1997).

Suunnitelman mukaan tiedonkeruun ajateltiin vievän aikaa noin 1,5 viikkoa. Toteuttaessa se vei kuitenkin odotettua pidemmän ajan aikataulujen sopimattomuuden takia. Suunnitelmassa oli ajateltu että alkutapaamisia järjestettäisiin yksi yhteinen kaikille tutkimukseen osallistuville, tosiasiaa niitä järjestettiin kuitenkin kolme kun kaikille sopivaa yhteistä aikaa ei saatu sovittua.

Osana opinnäytetyön tavoitetta oli verrata kantasuomalaisten ja maahanmuuttajanuorten ajatuksia toiminnasta. Tähän tavoitteeseen päästiin käyttämällä Kekkosen

ja Nurmen tutkimuksen (2018) tuloksia ja kertomalla niistä tässä työssä verraten samalla tämän tutkimuksen tuloksiin. Erot ja yhtäläisyydet on jaoteltu tähän työhön.

7.3 Tulosten luotettavuus

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuteen ei ole olemassa tarkkoja linjauksia Sarajärven ja Tuomen (2018) mukaan. Tutkimusta arvioidaan kuitenkin kokonaisuutena ja tutkimuksen sisäinen johdonmukaisuus on tärkeimmässä roolissa. Erityisesti tutkimuksen luotettavuuteen keskittyessä on arvioitava, onko tutkimus eettisesti korkeatasoinen ja onko tutkimuksen raportti luotettava. (Sarajärvi & Tuomi 2018.)

Alkutapaamisia järjestettiin kolme kappaletta, kahdelle nuorelle pidettiin täysin omat alkutapaamiset kun yhteistä aikaa ei löydetty kaikkien osallistuvien kesken. Kaikki alkutapaamisiin osallistuneet nuoret suorittivat tutkimuksen loppuun asti. Mukaan pyydyt nuoret, jotka eivät osallistuneet koko tutkimukseen, eivät saapuneet myöskään alkutapaamisiin vaikka useampi mahdollisuus esitettiin ajankohdasta.

Tulosten luotettavuuteen vaikuttaa tutkijan subjektiviteetti. Sen voisi ajatella vaikuttavan sekä positiivisesti että negatiivisesti. Positiivisesti luotettavuuteen se on voinut vaikuttaa siten, että nuoret ovat paremmin uskaltaneet tuoda esiin kehitysideoitaan ja avata vastauksiaan enemmän keskustelussa, kun tietävät tutkijan ennestään ja taustalla on luottamuksellinen asiakassuhde. Samoin vastauksissa he ovat voineet puhua esimerkiksi Huoltsikan yhteisistä reissuista, koska ovat tienneet että tutkija tietää tarkkaan mistä he puhuvat koska on itsekin voinut ollut niissä mukana. Asiat on siis saatu sanottua niin että tutkijalle on jäänyt tarkka kuva siitä, mitä nuoret tarkoittavat. Negatiivinen vaikutus on voinut olla kohderyhmän pieneksi jäämiseen. Mikäli nuorilla esimerkiksi olisi negatiivinen suhtautuminen ohjaajien kanssa tehtäviin

asioihin, ovat he voineet nähdä tähän tutkimukseen osallistumisen myös ohjaustilanteena ja ovat siksi kieltäytyneet tulemasta mukaan. Tätä ei kuitenkaan voida sanoa varmaksi.

Kahdenkeskisissä tapaamisissa luotettavuutta on lisännyt rauhallinen tila ja nuorille kerrottu anonymiteetti. He ovat saaneet kertoa asiat niin kuin ovat halunneet ilman että muut ulkopuoliset ovat sitä olleet kuulemassa. Nuorille on kerrottu, ettei heidän vastauksiaan voi tunnistaa työstä muut kuin tutkija. He ovat siis saaneet kertoa vapaasti pelkäämättä tulevansa tunnistetuksi.

Tutkimuksen reliabiliteetilla tarkoitetaan toistettavuutta; jos kuka tahansa muu toistaisi tutkimuksen samalla menetelmällä ja samalla kohderyhmällä, saataisiinko samat tulokset (Järvenpää 2006). Tämä tutkimus on toistettavissa. Samoja tutkimustuloksia ei tietenkään voida taata, jos tutkimuksen toteuttaisi ulkopuolinen, nuorille ennestään tuntematon henkilö, mutta voidaan olettaa että samankaltaisia tuloksia saataisiin tutkimusta toistettaessa.

Huomioitavaa tutkimuksen tuloksia tarkastellessa on, että tulokset ovat päteviä vain tällä kohderyhmällä tässä toimintaympäristössä. Tuloksista ei voida olla täysin varmoja, että nuoret ovat tuoneet esille täysin rehellisesti haluamansa asian. Tulokset tässä opinnäytetyössä koskevat vain Huoltsikan tämän hetkisiä tuetun asumisen jälkihuoltonuoria, eikä niitä voida yleistää muihin jälkihuoltonuoriin tai tuetun asumisen piirissä oleviin nuoriin.

Tutkimuksen validiteettia tarkastellessa katsotaan, onko tutkimuksessa tutkittu sitä mitä aiottiinkin, ja arvioidaan menetelmän kykyä mitata juuri sitä mitä on ollut tarkoituskin (Järvenpää 2006.) Tässä tutkimuksessa tarkoitus oli tutkia suomalaisnuorten ajatuksia Huoltsikan jälkihuollosta ja siitä saatiinkin tuloksia. Menetelmällä pyrittiin myös keräämään kehitysideoita Huoltsikan toimintaan. Vaikka menetelmä ei ollut

täysin toimiva tälle kohderyhmälle, saatiin haluttuja tuloksia kuitenkin kerättyä menetelmällä.

7.4 Jatkotutkimusehdotukset

Huoltsikalle on nyt tuotettu opinnäytetyöt ja tutkimukset tuetun asumisen suomalaisnuorilta ja yhteisöllisen asumisen maahanmuuttajanuorilta ja verrattu näiltä asiakasryhmiltä saatuja tuloksia. Huoltsikan tuen piiriin kuuluu myös kotiin annettavan liikkuvan tuen maahanmuuttaja-asiakkaat, joilla kotoutumislain mukainen jälkihuolto on lievempi tukimuoto kuin yhteisöllisen asumisen tuki. Koska Kekkosen ja Nurmen tutkimuksen (2018) maahanmuuttajanuorilla Photovoice-menetelmä oli todettu toimivaksi, voisi yhtenä jatkotutkimusideana ollakin tutkia liikkuvan tuen nuoria ja kerätä heiltä samantyyllisesti palautetta. Lisäksi Huoltsikan asiakaskuntaan kuuluu sekä kantasuomalaisia- että maahanmuuttajanuoria joilla tukimuotona on ammatillinen tukihenkilötyö. Myös heidän ajatusten kerääminen olisi mielenkiintoista.

Huoltsikan ammatillisen tukihenkilötyön piirissä on sekä maahanmuuttaja- että kantasuomalaisia nuoria. Heitäkään ei ole osallistettu millään tapaa vielä tutkimuksiin, joten heidän ajatuksiensa kartoitus voisi olla myös mielenkiintoinen jatkotutkimus. Ajatuksia voisi kartoittaa sekä kantasuomalaisilta että maahanmuuttajilta ja verrata näitä tuloksia tuetun ja yhteisöllisen asumisen asiakkailta saatuihin tuloksiin.

8 Johtopäätökset

Tämän opinnäytetyön myötä voisi ajatella, että Photovoice-menetelmä ei ole kaikista menetelmistä toimivin jälkihuoltonuorien kanssa ainakaan palautteen keräämiseen. Kaikki tutkimukseen osallistuneet neljä nuorta toivat keskustelussa ilmi valokuvauksen tuntuneen vaikealle. Vaikeaksi siinä oli koettu kuinka saada kuvattua juuri se mitä haluaisi sanoa. Suomalaisen nuoren kielitaidon vuoksi voikin olla että valokuvaa on mietitty vasta tarinan miettimisen jälkeen. Menetelmää voisi kuitenkin kokeilla samalle kohderyhmälle erilaisella tehtävänannolla ja valokuvan roolia enemmän korostaen esimerkiksi ohjaustilanteessa. Osallistavan menetelmän käyttö ohjaustilanteessa antaa osallistujalle mahdollisuuden ilmaisuun ja osallistumiseen muutenkin kuin puhumalla. Osallistavien menetelmien avulla saadaan jokaisen ääni kuuluviin ja pystytään hyödyntämään ja jakamaan kaikkien omaa osaamista ja tietoa. (Taipale 2005, 6.)

Kekkosen ja Nurmen opinnäytetyön tutkimukseen (2018) oli osallistunut maahanmuuttajanuoria, joiden äidinkieli ei ollut suomi. Heillä Photovoice-menetelmä oli ollut toimiva. Tämän vuoksi sen oletettiin olevan toimiva myös suomalaisnuorilla, mutta kenties nimenomaan kielitaito vaikuttaa siihen kuinka suomalaisille oli helpompi ilmaista vastaukset vain kielellisesti ilman valokuvausta. Maahanmuuttajanuorelle, jolla ei ole riittävä kielitaitoa ilmaista asiaa juuri niin kuin itse haluaisi, voi olla helpompi kuvata se valokuvalla. Suomalaisnuori voi kuvata ajatuksensa kielellisesti juuri niin kuin haluaakin.

Opinnäytetyön alkuperäisen tarkoituksen mukaan on kuitenkin saatu kerättyä palautetta ja ajatuksia kantasuomalaisilta jälkihuoltonuorilta Huoltsikalla. Vertailun osalta on saatu näyttöä siitä, kuinka suomalais- ja maahanmuuttajanuorten ajatukset eroavat toisistaan. Tällä tutkimuksella saadun palautteen ja kehitysideoiden myötä Huoltsikka voi räätälöidä palveluitaan vastaamaan nuorten tarpeita edelleen.

Lähteet

Avohuolto. 2018. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 3.12.2018.
<https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/avohuolto>.

Burris, A. & Wang, C. 1997. Photovoice: Concept, Methodology, and Use for Participatory Need Assessment. Viitattu 20.10.2018. <https://janet.finna.fi>, PubMed.

Böök, M-L., Kärjä A-V., Mustola, M. & Mykkänen, J. 2015. Visuaaliset menetelmät lapsuuden- ja nuorisotutkimuksessa. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. 15, 17-19.

Goessling, K. 2018. Increasing the Depth of Field: Critical Race Theory and Photovoice as Counter Storytelling Praxis. Urban Review, 2018, Vol. 50 Issue 4, 648-674.
<https://janet.finna.fi>, Academic Search Elite.

Haldenby, T. N.d. Photovoice. Design research techniques. Viitattu 7.12.2018.
<http://designresearchtechniques.com/casestudies/photovoice/>.

Holmström, T. 2017. "Jälkihuoltonuorten yksinäisyys". Opinnäytetyö, AMK. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Viitattu 8.12.2018.
http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/123721/Holmstrom_Tomi.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Huoltsikka. N.d. Viitattu 30.10.2018. <https://huoltsikka.fi/>.

Huoltsikan ohjaajat. 2019. Avopalvelut Jyväskylä. Keskustelu ohjaajien kesken käyty 26.3.2019.

Huostaanotto. N.d. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 7.12.2018.
<https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/huostaanotto>.

Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. 2012. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Viitattu 8.12.2018. https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf.

Jälkihuolto. 2018. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 3.12.2018.
<https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/jalkihuolto>.

Järvenpää, E. 2006. Laadullinen tutkimus. Viitattu 2.4.2019.
<http://www.cs.tut.fi/~ihtesem/k2007/materiaali/luento4.pdf>.

Kekkonen, E. & Nurmi, V. 2018. "Olemme vähän niin kuin perhe täällä", Maahanmuuttajanuorten ajatuksia Huoltsikka Oy:n kotoutumislain mukaisesta jälkihuollosta. Opinnäytetyö, AMK. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala. Viitattu 18.10.2018.
<http://www.theseus.fi/handle/10024/146636>.

Kervinen, L. & Tomppo, S. 2016. "Sitä kohti mennä et pärjää omillaan", Nuorten ajatuksia jälkihuollosta. Opinnäytetyö, AMK. Saimaan ammattikorkeakoulu, sosiaali- ja terveysala Lappeenranta. Viitattu 25.3.2019.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/119803/Kervinen_Lotta.pdf.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Kiireellinen sijoitus. 2016. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 7.12.2018.
<https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/kiireellinen-sijoitus>.

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000. Annettu 22.9.2000. 7 §. Viitattu 5.12.2018. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/20000812#L2P7>.

Lapsen sijoitus ja huostaanotto. N.d. Jyväskylä. Viitattu 7.12.2018.
<https://www.jyvaskyla.fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/lasten-nuorten-ja-perheiden-palvelut/lastensuojelu/sijaishuollon-0>.

Lastensuojelu. N.d. Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 1.12.2018.
<https://stm.fi/lastensuojelu>.

Lastensuojeluilmoitus ja lastensuojeluasian vireilletulo. 2018. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 7.12.2018. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lastensuojeluilmoitus-ja-lastensuojeluasian-vireilletulo>.

Lastensuojelun asiakassuunnitelma. 2016. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 5.12.2018. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/asiakassuunnitelma>.

LastSL 417/2007. Lastensuojelulaki. Annettu 13.4.2007. 4 §, 26 §, 34 §, 37 §, 75 §. Viitattu 14.11.2018. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>.

Lastensuojelupalvelut. 2018. Mehinet. Konsernin sisäinen verkko.

Malka, M., Huss, E., Bendarker, L. & Musai, O. 2018. Using photovoice with children of addicted parents to integrate phenomenological and social reality. Arts in Psychotherapy, 2018, 82-90. Viitattu 7.12.2018. <https://janet.finna.fi>, Academic Search Elite.

Nurminen, K. 2011. Jälkihuolto on nuoren oikeus. Artikkelit Perhehoitoliiton verkkojulkaisussa. Viitattu 19.12.2018. <https://www.perhehoitoliitto.fi/files/113/jalkihuolto.pdf>.

Ostaszewska, A. 2018. Social work and participatory method of empowering – Photovoice. Bridges / Tiltai, 2018, vol 79, 75-83. Viitattu 7.12.2018. <https://janet.finna.fi>, Academic Search Elite.

Sarajärvi, A & Tuomi, J. 2002. Seinäjoki ja Tampere: Tammi. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uud. p. 2018. Helsinki ja Tampere: Tammi. 8-9.

Sijaishuolto. N.d. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 7.12.2018. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto>.

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014. Annettu 30.12.2014. 36 §. Viitattu 7.12.2018. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141301#Pidp448136912>.

Taipale, T. 2005. Keuruu: Laatupaino. Osallistavat menetelmät. Kansan Sivistystyön Liitto KSL. Verkkopainos. Päiv. p. 2017. 6. Viitattu 8.3.2019. <https://www.ksl.fi/wp-content/uploads/2017/10/Osallistavat-menetelm%C3%A4t-KSL-verkko.pdf>.

Tietoa meistä. N.d. Familiar. Viitattu 7.2.2019. <https://www.familiar.fi/tietoa-meista>.

Trochim, W. 2006. Qualitative measures. Web center for social research methods. Viitattu 7.12.2018. <http://www.socialresearchmethods.net/kb/qual.php>.

Vainikainen, K. 2016. Millä perusteilla lastensuojelussa tehdään kiireellinen sijoitus? Haastateltavana neuvotteleva virkamies Riitta Burrell sosiaali- ja terveysministeriöstä. Viitattu 7.12.2018. https://stm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/milla-perusteilla-lastensuojelussa-tehdaan-kiireellinen-sijoitus-.

Valkama, N. 2017. ”Et joku ihmine välittää must oikeesti”, Nuorten kokemuksia lastensuojelun jälkihuollosta. Sosiaalityön pro gradu-tutkielma. Tampereen yliopisto, Pori, yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Viitattu 25.3.2019. <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/102148/GRADU-1507569628.pdf?sequence=1>.

Liitteet

Liite 1. Kutsu tutkimukseen

Moi! Teen koululleni opinnäytetyötä ja tarvitsisin siihen sinun apuasi ja osallistumista. Kyseessä on pieni tehtävä, johon annan ohjeistuksen toimistolla maanantaina klo 17. Kiitokseksi saat 2 elokuvalippua.

Liite 2. Suostumus osallistuvalla

SUOSTUMUS OPINNÄYTETYÖN TUTKIMUKSEEN OSALLISTUVALLE

Henriikka Kilponen

Minulle on kerrottu riittävästi tietoa kyseisestä opinnäytetyöstä ja sitä koskevasta tutkimuksesta. Olen saanut mahdollisuuden kysymyksille ja riittävän vastauksen niihin. Osallistumiseni opinnäytetyön tutkimukseen on vapaaehtoista.

Osallistujan nimi: _____

TUTKIMUSTA VARTEN OTTAMIANI KUVIA JA TARINAA SAA KÄYTTÄÄ

OPINNÄYTETYÖSSÄ kyllä / ei

HUOLTSIKKA SAA KÄYTTÄÄ OTTAMIANI KUVIA JA KERTOMAANI TARINAA kyllä / ei

___ / ___ 2019

Allekirjoitus: _____